

Komt *Hedya roseomaculana* (Herrich-Schäffer) (Lep., Tortricidae) in Nederland voor?

door

B. J. LEMPKE

In het Instituut voor Taxonomische Zoölogie te Amsterdam trof ik in een doos met vlinders die nog op hun plaats gezet moesten worden, een exemplaar van *Hedya roseomaculana* aan. Het is voorzien van een determinatie-etiket en een genitaal-preparaat door de heer Diakonoff. Het oorspronkelijke etiket vermeldt alleen: „Coll. van Tuinen”, geen vindplaats en datum dus. Vandaar dat de soort ook niet voorkomt in de monografie van Bentinck en Diakonoff (1968).

K. Bisschop van Tuinen was leraar biologie aan de H.B.S. en het Gymnasium te Zwolle en van 1879/80 tot zijn overlijden in 1905 lid van de N.E.V. Oorspronkelijk stond als specialiteit achter zijn naam alleen vermeld: Lepidoptera, maar de laatste jaren van zijn leven kwam daarbij: anatomie der Tenthredinidae en legde hij zich vooral toe op het fotograferen van de legboren der bladwespen. Na zijn dood kwam zijn collectie in het bezit van Dr. J. Th. Oudemans en zo belandde ook dit exemplaar tenslotte in het Amsterdams Museum.

De vraag die onmiddellijk bij me opkwam was natuurlijk: is dit dier in Nederland gevangen of niet? Normaal etiketteerde Van Tuinen zijn materiaal wel, zoals blijkt uit nog in de museum-collectie aanwezige exemplaren. Waarom nu juist deze fraaie Tortricide niet? Mogelijk omdat het een micro was, die hem niet interesseerde?

De heer Kruseman en ik hebben in onze gedachten alle tijdgenoten-vlinderverzamelaars van Van Tuinen de revue laten passeren en we kwamen tot de conclusie, dat geen van deze mensen ooit in het buitenland verzameld heeft. Wie vakantie had en het zich kon veroorloven, bracht die door in plaatsen als Renkum of Berg en Dal, maar ging niet de grenzen over. Alleen om die reden al is de kans dat de *roseomaculana* van Nederlandse oorsprong is, dan ook zeer groot. De verspreiding van de soort zowel als de biologie zijn met het voorkomen hier te lande niet in tegenspraak. Hanne-mann (1961: 186) schrijft, dat de vlinder met de voedselplanten verbreed is in Midden- en Noord-Duitsland. De rups is van de herfst tot in april te vinden op diverse soorten van *Pyrola* (Wintergroen). Hij leeft in een bootvormig samengesponnen blad, waarvan de binnenkant afgeknaagd wordt. De vlinder vliegt in mei en juni. Het zal dus in elk geval de moeite waard zijn op groeiplaatsen van *Pyrola* naar *roseomaculana* uit te kijken.

Door bemiddeling van de heer Van Ooststroom kon ik op het Rijksherbarium te Leiden het materiaal van de twee meest voorkomende *Pyrola*-soorten, *P. minor* en *P. rotundifolia*, doorkijken. Van beide soorten zijn enkele exemplaren met duidelijke vraatsporen aanwezig. Het fraaist is dit het geval met een *P. rotundifolia* van Wasse-naar, waarbij de opperhuid van een blad gedeeltelijk afgeknaagd is en waarop bovendien wit spinsel aanwezig is. De plant is afkomstig uit het herbarium van Van Tuinen, maar zij is niet door hemzelf verzameld. Het is dan ook zeer de vraag, of dit exemplaar iets met de *Hedya* te maken heeft, al ziet de vlinder er fraai genoeg uit om gekweekt te kunnen zijn. Al met al plaatst deze *roseomaculana* ons dus voor raadsels, die nu met geen mogelijkheid meer op te lossen zijn.

SUMMARY

The collection of the Amsterdam Zoological Museum contains a specimen of *Hedya roseomaculana* (Herrich-Schäffer), without data. The species has never been mentioned from the Netherlands. The label only gives the name of the collector, who died in 1905. Although it is highly probable that the specimen was collected in our country the absolute proof cannot be furnished. Dispersion and biology of the species are at any rate not in contradiction with the occurrence in the Netherlands.

GECITEERDE LITERATUUR

- Bentinck, G. A. Graaf & A. Diakonoff, 1968, *Mon. Ned. ent. Ver.* 3. De Nederlandse Bladrollers (Tortricidae). 209 pags, 5 tekstfigs, 99 plts.
- Hannemann, H. J., 1961. *Tierw. Deutschl.* 48. Kleinschmetterlinge oder Micro-lepidoptera, I. Die Wickler (s. str.) (Tortricidae). VI + 233 pags, tekstfigs, 22 plts. Jena.

Amsterdam 1010, Oude IJselstraat 12 III.

Faunistiek van de Nederlandse Coleoptera. In *Agrion* nr. 5, p. 13, 1973, worden door Frank PETERS twee Carabiden vermeld, die door BRAKMAN in zijn naamlijst van 1966 nog niet voor Noord-Holland aangegeven werden, namelijk *Panagaeus cruxmajor* L. en *Chlaenius vestitus* Payk. De eerste werd 16.VIII.1973 in de Twiskepolder bij Landsmeer aangetroffen, de tweede 15.VIII.1971 in de Purmer en daarna op Marken.

Agrion is het orgaan van de insektenwerkgroep van de N.J.N. Wie gegevens over de faunistiek van de Nederlandse insektenfauna verzamelt, moet vooral niet verzuimen ook deze publikaties te raadplegen. — LPK.

Gegevens over spinnen. Dr. P. J. VAN HELSDINGEN en Drs. J. MEIJER zijn bezig een naamlijst van de Nederlandse spinnen samen te stellen en zijn van plan die te laten volgen door een overzicht van deze dieren. Wie hen aan gegevens kan helpen, wordt vriendelijk verzocht ze aan een van hen mee te delen (adres respectievelijk Rijks Museum van Natuurlijke Historie, Raamsteeg 2, Leiden en Herestraat 56, Grijpskerk 8058).

LITERATUUR OVER PYRALIDEN. Voor lepidopterologen die zich ook bezig houden met Pyraliden, vestig ik de aandacht op een in 1973 verschenen publikatie van G. Petersen, G. Friese en G. Rinnhofer, Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Lepidoptera - Crambidae, in *Beitr. Ent.* 23: 1—55. Van alle uit dit gebied vermelde soorten en enkele opvallende afwijkingen wordt een fraaie gekleurde vergrote afbeelding van de rechter voorvleugel gegeven, in totaal 51 figuren. Verder bevat de publikatie 5 tabellen en 42 tekstfiguren van genitaliën of vleugeladeren.

De auteurs geven een determinatietabel van de 42 uit de DDR vermelde soorten, waarna elk daarvan afzonderlijk behandeld wordt. Op p. 31 wordt *Crambus scoticus* Westwood, 1845, als de geldige naam voor *C. uliginosellus* Zeller, 1850 gegeven, dit in navolging van Bleszynski (1965). D. J. Carter heeft echter reeds in 1967 aangetoond, dat *scoticus* een synoniem is van *pratella* Linnaeus, 1758 (*Entomologist's Gaz.* 18: 47—49). — Lpk.

LEWIS, H. L., DAS GROBE BUCH DER SCHMETTERLINGE. Duitse uitgave van "Butterflies of the World", bewerkt door F. R. Heller. XVI + 304 pp., 208 kleurenplaten. Uitg. Eugen Ulmer, 7000 Stuttgart 1, Postfach 1032. Prijs (gebonden) DM 132.—.

Voor wie het Engels van de oorspronkelijke uitgave te moeilijk is, biedt de Duitse editie mogelijk een uitkomst. De 208 groot-formaat platen zijn dezelfde. Natuurlijk kunnen in dit werk niet alle bekende dagvlinders van de wereld afgebeeld worden, maar ruim 5000 soorten is toch wel een behoorlijk aantal. De vlinders zijn per werelddeel gerangschikt en in elk gebied weer per familie, wat het determineren wel vergemakkelijkt.

Wie zich uitsluitend interesseert voor Europees materiaal kan beter de bekende Vlindergids van Elsevier kopen, maar amateurs die dagvlinders uit andere werelddelen meebrengen of krijgen, zullen een groot deel daarvan wel met dit boek op naam kunnen brengen. Bovendien geeft het werk ook zonder verzamelen een goed idee van de kleurenpracht van tropische soorten.

De ruim 6000 kleurenfoto's zijn grotendeels vervaardigd naar materiaal uit de rijke collecties van het Brits Museum (Nat. Hist.). De kleuren zijn echter niet altijd exact. Vooral de witte hebben nogal eens een ietwat geelachtige tint. — Lpk.